

KORT FINANCIËEL

UITSPRAKEN BERNANKE ZORGEN VOOR DIEPRODE BORDEN

Slagveld op Damrak

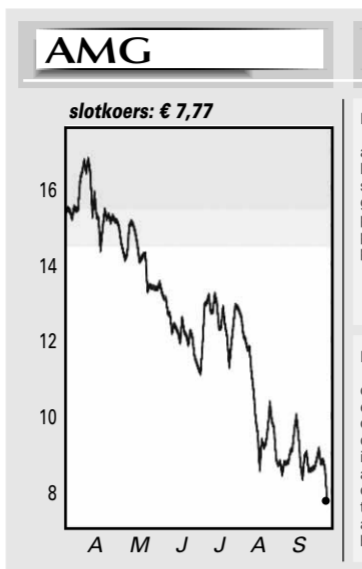
AMSTERDAM - De Amsterdamse beurs beleefde gisteren een rondt dramatische handelsdag. Sombere uitspraken van Fed-baas Bernanke, die ook nog eens werden aangekondigd door de Amerikaanse minister Geithner van Financiën, sloegen als een bom in. Massaal werden de aandelen gedumpt en het ene fonds ging nog harder onderuit dan het andere. Dat ratingbureau Moody's enkele Amerikaanse banken afwaardeerde, gooidde olie op het laaiende vuur.

De AEX-index eindigde met een duikeling van 4,4% op 263,44 punten, de laagste slotstand sinds medio juli 2009. De Midkap holde 4,9% achteruit naar 444,34 punten.

De sombere bespiegelingen van Fed-baas Bernanke over de vooruitzichten van de Amerikaanse economie vielen in zeer slechte aarde. Bernanke deed deze uitspraken woensdag nabuurs, na de tweedaagse rentevergadering van de Fed. „Het geeft de urgentie aan van de invoering van het banenplan van president Obama”, geeft handelaar Serge Eneman van Royal Bank of Scotland aan. De verdeeldheid binnen de Fed is volgens hem ook een bron van zorg.

De uitlatingen van Bernanke hakten erin, beaamde Eneman. „Daarnaast dikte Geithner (de Amerikaanse minister van Financiën, red.) die woorden nog wat aan. Hij sprak zijn zorgen uit over de economie in volwassen markten, en was positiever over de opkomende markten.”

Een professor van de universiteit van Harvard liet ook nog eens negatieve geluiden horen, vervolgt de handelaar.

STIJGERS EN DALERS

De tien aandelenfondsen die het sterkst stegen:				
aandelen	slot	pct	omzet	
antonov plc	0,060	20,00	221768	
lbi international	1,338	1,44	15422	
simac techniek	2,220	0,45	2863	
galapagos	6,050	0,17	43715	
pb rente gar 4 14	23,110	0,04	221	
pb rente gar 3 14	23,180	0,04	715	
punch graphix	2,690	0,04	3592	

De tien aandelenfondsen die het sterkst daalden:				
aandelen	slot	pct	omzet	
dpa groep	0,640	-19,40	4090	
europa invest	0,060	-14,29	91161	
oecoplus	0,518	-12,20	29953	
ctac	0,900	-10,00	3411	
ing groep c.	4,493	-9,60	40148500	
amg	7,770	-9,51	617501	
quirus	0,186	-9,27	1197616	
trt express	5,468	-9,06	1553876	
arcelor mittal	11,220	-8,85	19898212	
beter bed	13,220	-8,83	105266	

WALLSTREET

Rode dag op beurzen VS

NEW YORK - In navolging van beurzen elders op de wereld doken ook de graadmeters op Wall Street gisteren diep in het rood. Een cocktail aan slecht nieuws deed de stemming op de beursvloer tot het vriespunt dalen. De toonaangevende Dow Jones-index zakte 3,5% tot 10733,83 punten. Dat is de scherpste daling in een maand tijd. De breed samengestelde S&P500 daalde 3,2% tot 1129,56 punten. Technologiebeurs Nasdaq moest 3,25% achteruit tot 2455,67 punten.

De angst voor een recessie beheerste de beurzen. President Ben Bernanke van de Federal Reserve zei woensdagavond dat de Amerikaanse economie in de komende kwartalen amper zal aantrekken. Gisteren kwamen daar nog eens tegenvallers over de Europese en Chinese economieën overheen.

De Federal Reserve kondigde ook aan voor \$ 400 miljard aan langlopende leningen om te wisselen voor een vergelijkbaar bedrag aan kortlopende leningen. Dit plan wordt gezien als slecht nieuws voor banken.

FNV: Bedrijven kunnen de borst vast nat maken

Van onze verslaggevers AMSTERDAM - Het traditionele wapengekletter in de polder voor het komende cao-seizoen is alweer begonnen. Maar de ruzie over het pensioenakkoord en de radicalisering binnen een deel van de vakbondorganisatie kunnen de komende tijd wel eens leiden tot harde confrontaties. De grootste vakbond van Nederland is helder: „Ze kunnen hun borst nat maken.”

• Naast koopkrachtcompensatie komt ook de ruzie over het pensioenakkoord op de cao-tafel. FOTO: HENK SEPPEN

Nu werknemers volgend jaar de gevolgen van de crisis echt in hun portemonnee gaan voelen, heeft de FNV aangekondigd die rekening door te schuiven naar de werkgevers. De vakbond stelt een centrale looneis van 2,5% plus een eenmalige koopkrachtcompensatie van € 300. De werkgevers verworpen de looneis als te hoog en gevaarlijk.

„We merken dat onze leden volgend jaar hard geraakt worden in hun portemonnee door de maatregelen van dit kabinet. En het verenigde bedrijfsleven van VNO-NCW maakt zich alleen maar druk om lastenverlichting voor hun achterban. Dan gaan wij de koopkrachtcompensatie halen bij bedrijven”, belooft Anja Jongbloed, bestuurslid en coördinator arbeidsvoorwaardenbeleid van FNV Bondgenoten. Inspirerend voor de instelling waarmee de bonden vanaf november het cao-seizoen instappen, is natuurlijk ook de ruzie over het pensioenakkoord.

aan looneis bovenop. In zo'n politieke discussie kan een werkgever nooit mee gaan.” Directeur Hans van der Steen van de AWWN, de grootste werkgeversadviesclub en betrokken bij vijfthonderd cao's, wil het vuurtje vooraf aan een mogelijk stormachtig cao-seizoen vooral niet opstoken. Wel waarschuwt hij voor de toenemende neiging bij de bonden om de rekening voor het koopkrachtverlies bij de bedrijven neer te leggen.

Wat betreft de loonstijging hoopt Van der Steen op een pragmatische benadering. „Waarom praten we altijd over structurele loonsverhogingen, waarom niet over eenmalige of afhandelbare van het bedrijfsresultaten.” De hoogte van de gewenste loonstijging van 2,5% is fors. „Maar op zichzelf hoeft dat geen probleem te zijn als je die loonruimte samen kan vinden door de verdien capaciteit van bedrijven te vergroten.”

„Dat het klimaat in de polder verandert, ziet ook Van der Steen. „Dat het rommelt binnen de FNV is een understatement. En werkgevers zijn daar allerminst bij gebaat. Dat is heel zorgwekkend.”

Toch geeft hij een gematigde boodschap aan zijn achterban. „Wij adviseren aan onze duizend leden de dialoog op te zoeken aan de cao-tafels. Wij zoeken de confrontatie niet op.” Of dat van de andere kant wel de inzet is, is niet zeker voor Van der Steen. „Maar als het zo is, dan schrikken wij er niet meteen van.” Bovendien, zo leert de ervaring, wordt de soep in dat geval vaak lang niet zo heet gegeten als hij publiekelijk wordt opgediend. „In veel bedrijven wordt heel constructief samengewerkt met de bonden.”

De banengroei was in het tweede kwartaal bescheiden. Het waren er 51.000 meer dan dezelfde periode een jaar geleden, oftewel 0,6%. Ten opzichte van het eerste kwartaal steeg het aantal banen, na seizoenscorrectie, met 25.000. Dat meldde de CB5 gisteren. De lonen per arbeidsjaar lagen in het tweede kwartaal 1,2% hoger dan in hetzelfde kwartaal vorig jaar en daarmee iets boven de cao-loonstijging van 1%.

Het kabinet gaat harde maatregelen nemen om het gebruik van antibiotica in de veehouderij te beteugelen, op advies van de Gezondheidsraad. Wetenschappers maken zich al tijden zorgen over bacteriën waar geen medicijn tegen opgewassen lijkt te zijn. Er wordt met de beschuldigende vinger in de richting van de veehouderij gewezen, waar bepaalde antibiotica zo vaak worden gebruikt dat steeds meer bacteriën er resistent voor worden.

„Hij meldde dat er bankrun in Zuid-Europa kan komen.”

Een verlaging van de kredietstatus van Bank of America en Wells Fargo door Moody's zorgde eveneens voor verkoopdruk.

Voor Citigroup verlaagde Moody's de status voor de korte termijn. In de AEX moesten alle aandelen het ontgelden. De financiële waarden gingen gebukt onder de hernieuwde onzekerheid over de gezondheid van de sector. ING werd maar liefst 9,6% lager gezet op €4,49. Aegon verloor 7,9% op €2,73.

Door de toegenomen zorgen over de houdbaarheid van het economisch herstel moest ArcelorMittal het opnieuw ontgelden. De koers knalde 8,9% omlaag naar €11,22, de laagste slotkoers van de staalreus sinds 25 juni 2004. Branchegevoel Aperam daalde 6,9% op een slotkoers van €10,01. Pakjesbedrijf TNT Express tuimelde 9,1% op €5,47, mede

door een winstwaarschuwing van branchegevoel FedEx. Het Amerikaanse bedrijf heeft last van gestegen brandstofprijzen en een lager dan verwachte economische groei. In het kielzog viel PostNL 7,5% terug naar €3,36. Een verlies van 8,7% op €5,25 stond er op de bordes voor luchtvaartcombinatie Air France-KLM. TomTom viel 7,9% terug naar €2,58. Een winstwaarschuwing van de maker van computeronderdelen Logitech voedde de twijfels over lagere bestedingen door consumenten aan elektronica. Philips (min 4,8% op €12,41) had mogelijk ook te lijden onder Logitechs winstalarm.

De stevige terugval van de olieprijs raakte de oliegerelateerde fondsen. Fugro en SEM Offshore zakten 5,5% op €37,59 respectievelijk 4,8% op €12,99. RD Shell verloor 3,1% op €22,79. In The Wall Street Journal zei Shell-topman Peter Voser dat zijn bedrijf niet van plan is op te splitsen in een oliewinnings- en raffinage-tak. Unilever hield onder de hoofdfondsen de schade nog het meest beperkt, met een koersverlies van 2,2% op €22,25. In de Midkap-index vielen er ook keiharde klappen. De producent van speciale metalen AMG maakte een koersval van 9,5% op €7,77. Ook de automatiseerders Ordina en Logica moesten het ontgelden, met koersduiken van 8,4% op €1,51 respectievelijk 7,6% op €0,85. Imtech zakte 3,4% op €20,37. Dat de technisch dienstverlener zijn belang in een Aziatische ICT-onderneming verduubelt en daarmee volledig eigenaar van dat bedrijf wordt, kon de daling niet voorkomen. **Sonny Duijn**

Accell biedt niet mee op Derby

Van een onzer verslaggevers HEERENVEEN - Fietsenfabrikant Accell is niet van plan een bod uit te brengen op de Duitse branchegevoel Derby Cycle, bekend van het merk Raleigh. Een concurrent bod zou volgens de onderneming te weinig waarde hebben en een te zware belasting voor de balans betekenen.

Dit liet Accell gisteren weten. Pon Holdings, de eigenaar van Gazelle, deed woensdag een bod van € 28 per aandeel op Derby Cycle. Accell, dat onder meer Batavus en Sparta in de stal heeft, bouwde de afgelopen tijd een belang van 22% op in de Duitse fabrikant.

Die is daar overigens niet bij mee.

Accell constateert dat de waarde van zijn belang in Derby, dat het dit jaar opbouwde, inmiddels met ruim € 17 miljoen is gestegen. Topman René Takens zei gisteren dat Accell zijn belang in Derby gaat aanbieden aan Pon. „Maar we gaan nog bekijken hoe en wanneer, indien het bod van Pon slaagt.” De directie van Derby Cycle steunt het overnamebod van Pon. Het bedrijf uit Almere heeft aangeboden om Derby financieel te steunen bij de autonome groei van het bedrijf en bij overnames die Derby mogelijk wil doen.

Biologische melk blijkt plots een witte motor

Van een onzer verslaggeefsters AMSTERDAM - De vraag naar biologische zuivel is veel groter dan het aanbod. De ruim 300 biologische melkveehouders kunnen de enorme groei bij lange na niet bijbenen. Zeker veertig tot vijftig boeren zouden op korte termijn moeten overstappen op biologisch om genoeg te kunnen produceren, maar het enthousiasme is nog niet zo groot. Om toch aan de vraag te kunnen voldoen, wordt melk geïmporteerd uit Engeland, Denemarken en Duitsland.

Volgens Maurits Steverink van Taskforce Marktontwikkeling Biologische Landbouw hebben de lauwe reacties van boeren om over te stappen onder meer te maken met de goede melkprijs van het moment. Die ligt gemiddeld genomen rond de 35 eurocent. Hoewel biologische boeren 8 tot 9 eurocent meer per kilo melk krijgen, moeten ze voor dat geld wel veel meer doen.

Biologisch gehouden koeien moeten bijvoorbeeld kunnen grazen in de wei. En ze krijgen biologisch voer dat duurder is dan de gewone variant. Ook krijgt biologisch gehouden melkvee minder krachtvoer, waardoor de dieren wat minder melk geven dan in de reguliere melkveehouderij. En op een biologisch bedrijf moeten grotere en ruimere stallen staan om de dieren meer bewe-

• De consumptie is om, nu de boer nog.

FOTO: FRANK VAN DER VLEUTEN

gingsvrijheid te geven. Een andere reden waarom de overstap nog niet zo makkelijk wordt gemaakt, is dat boeren huiverig zijn om te kiezen voor een bepaald concept. Steverink: „Bij de consumptie is biologisch gewoon geworden, bij melkveeouders nog niet.” Jammer, zo vindt hij, omdat de melkveeouders in Nederland, die onder de 13.000 kilogram melk per hectare melken, met biologisch boeren meer

zouden verdienen. „Dat gaat om maar liefst 10.000 boeren, dat is meer dan de helft die we in Nederland hebben.” Hij hoopt dat we in Nederland de situatie in Denemarken gaan evenaren. „Daar is 33% van de zuivel al biologisch. In Nederland is dat nog maar 4 tot 5%.”

Het klinkt niet veel, maar om daaraan te kunnen voldoen, wordt biologische melk uit het buitenland gehaald. Op jaarbasis wordt veertig tot vijftig miljoen liter geïmporteerd. EKO-Holland is een coöperatie van ongeveer honderd biologische melkveeouders in heel Nederland. „We halen de melk op en verkopen dat weer door aan de verwerkers in ons land”, legt voorzitter René Cruijssen uit. Ook importeert EKO-Holland uit Groot-Brittannië. „Door het slechte weer deze zomer produceren de koeien minder melk, rond de 15%”, legt hij uit. „En het verbruik neemt toe.” Ook hij hoopt dat er snel meer biologische boeren bijkomen. „Het economisch perspectief is er. Sterker nog, dat is zo groot dat overschakelen zonder subsidie goed te doen is.”

Toch zal het niet zo makkelijk zijn zoals in Engeland, waar relatief veel boeren de sprong de afgelopen jaren hebben gemaakt. „Daar heeft de overheid voor extra financiële stimulansen gezorgd. En daar is meer land in vergelijking met hier. Dat maakt het goedkoper.”

Omdat het gemiddeld anderhalf tot twee jaar duurt voordat een reguliere boer is overgeschakeld naar biologisch, zal voorlopig nog flink wat melk worden geïmporteerd. Steverink: „We halen het van zo dichtbij als het kan en van zo ver als het moet. We kunnen de schappen natuurlijk niet halfvol zetten.”

Herfinanciering of verkoop C1000

Van een onzer verslaggevers AMSTERDAM - Investeringsmaatschappij CVC heeft Goldman Sachs gevraagd op zoek te gaan naar banken die supermarktketen C1000 willen herfinancieren. Maar als zich in dat proces een koper zou melden, wil CVC daar over praten.

Dat melden bronnen dichtbij de operatie. CVC had al een aandeel van ruim 25% toen het in april 2008 de resterende 73,2% voor € 185 miljoen en 56 C1000-winkels kocht van Ahold, het moederbedrijf van Albert Heijn. Zoals gebruikelijk in private equity financierde CVC de overname grotendeels met geleend geld. Maar omdat het de wind C1000-winkels voor de wind gaat, is die schuld bijna afbetaald. En dus wil CVC herfinancieren, zodat minder belasting kan worden betaald en met de nieuwe geleende som weer andere investeringen kunnen worden gedaan. CVC heeft

Goldman Sachs gevraagd een rondje langs de banken te doen om te kijken wie de beste voorwaarden geeft. Als zich een koper meldt, zullen de bankiers van Goldman Sachs daar ook mee praten. Sperwer (Plus supermarkten) zou een gegadigde kunnen zijn, al zou de verkoop van een slordige € 700 miljoen wel heel veel voor het bedrijf zijn. Ook Jumbo wordt genoemd, maar dat is druk met de ombouw van de in 2009 overgenomen Super de Boer winkels. C1000, die eerst samenspande met Sperwer, nam destijds 80 SdB-winkels over van Jumbo.

NOG **37** DAGEN VOORRAADVOORDEEL BIJ CITROËN

GEEN WEGENBELASTING

GEEN BPM

SLECHTS 14% BIJTELLING

TOT 25% GRATIS en 3 JAAR 0% FINANCIERING CITROËN C1 vanaf € 6.540

GEEN WEGENBELASTING

GEEN BPM

SLECHTS 14% BIJTELLING

TOT 25% GRATIS en 3 JAAR 0% FINANCIERING CITROËN C3 vanaf € 10.290

BEKIJK DE ACTUELE VOORRAAD OP WWW.CITROENCARSTORE.NL

Gem. verbruik: 1/100 km: 4,5-6,7; km/l: 14,9-27,8; CO₂: 93-155 gr/km. Pijpen zijn incl. BTW en BPM, excl. vervangingsvloeistoffen, lege en kosten rijklaar maken en na afwerk voorraadtoelating en Citroën afschrijfgrenzen. De afschrijfgrenzen is geldig voor installatie van 1995 en ouder. 25% is gebaseerd op de Citroën C1 Selectie en Citroën C3 Selectie o.b.v. productvoordelen Selectie, voorraadtoelating en afschrijfgrenzen. De voorraadtoelating op de Citroën C3 e-HD versies bedraagt € 1.000. Alle aanbiedingen zijn geldig t/m 31 oktober 2011 bij de aan de actie deelnemende Citroën verkooppunten. Afgebeelde modellen kunnen afwijken van de standaardmodellen. Prijs- en specificatiewijzigingen voorbehouden. Bel 0800-CITROËN (0800-2487636) voor een profiel af informatie, en kijk voor de actievoorzwaarden op www.citroen.nl. Financiering verstrekt door Citroën Financial Services, handelsnaam van PSA Finance Nederland B.V. (registratienummer AFM 12007744). Meer info en voorwaarden via uw Citroën-dealer of via www.citroen.nl. Actie geldig tot met 31 oktober 2011, actiemaximum op de Citroën C1 is € 5.000 en op de Citroën C3 € 7.500.

Let op! Geld lenen kost geld